មតិយោបល់របស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល

លើសេចក្តីព្រាង«ក្រមធនធានធម្មជាតិ និងបរិស្ថាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា»

លើកំណែក្រម៩.១

ក្នុងនាមសង្គមស៊ីវិល យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា មានសេចក្តីរីករាយ និងសារទរជាខ្លាំង សម្រាប់វឌ្ឍនភាពនៃក្រម ដែលប្រកបដោយភាពពេញលេញ និងការចូលរួមដ៏ផុលផុសពីសាធារណៈជន និងអ្នកពាក់ព័ន្ធ។ វឌ្ឍនភាពនៃកំណែក្រម ៩.១ កាន់តែមានភាពល្អប្រសើរ ក៏ព្រោះតែភាពដឹកនាំនិងសុឆ្ឆន្ទៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ថ្នាក់ដឹកនាំដោយ ឯកឧត្តម សាយ សំអាល់ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងបរិស្ថាន និងការខិតខំប្រឹងប្រែងអស់ពីសមត្ថភាពនៃក្រុមអ្នកច្បាប់វិស្ណុ។ ក្នុងនាមក្រុមសង្គមស៊ីវិល យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ក៏ព្យាយាមជួយឲ្យអស់លទ្ធភាព សំដៅជម្រុញឲ្យមានការឆ្លើយតបលើទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែងលើបញ្ហាសង្គម បរិស្ថានកម្ពុជាយើង។ ដំណើរការពិនិត្យលើកំណែ ៩.១នេះ ក្រុមយើងបានធ្វើឡើង ៤ដំណាក់កាលធំ៖

១. ការពិនិត្យនិងផ្តល់យោបល់តាមវិស័យ/ផ្នែក ដោយអ្នកជំនាញការឯករាជ្យ។

២. ប្រជុំពិភាក្សាជាមួយសហគមន៍និងបណ្តាញសង្គមស៊ីវិល នៅថ្ងៃ២៧-២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧ ដោយមានការចូលរួមសរុបប្រមាណ១០០នាក់។

៣. ការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ បូកសរុបនិងសំយោគពីអ្នកជំនាញជាន់ខ្ពស់ឯករាជ្យ។

៤. ក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិល និងដៃគូរពិនិត្យ ថ្លឹងថ្លែង មុននឹងដាក់ជូនក្រុមអ្នកច្បាប់វិស្ណុ និងក្រសួងបរិស្ថាន។

យោងតាមដំណើរការខាងលើ យើងទទួលបានលទ្ធផលជាផ្លែផ្កា ដែលជាសំណូមពរចាំបាច់មួយចំនួនសម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សាអ្នកច្បាប់វិស្ណុ និងក្រសួងបរិស្ថានពិចារណា និងបញ្ចូលនៅក្នុងក្រម។ ទាំងនេះជាសេចក្តីសង្ខេបរួមពីចំណុចដែល គួរពិចារណា ចំណែកយោបល់លំអិតតាមមាត្រានីមួយៗ និងមានភ្ជាប់ជូនឯកសារតាមផ្នែក/វិស័យ។ យោបល់ និងការស្នើកែសម្រួលសង្កត់ធ្ងន់លើ គោលការណ៍ការយល់ព្រមជាមុន ដោយសេរី និងបន្ទាប់ពីទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ (FPIC) ការចូលរួមជាសាធារណៈ ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ តំបន់ការពារ និងសហគ្រប់គ្រង។

១. សំណូមពរ ពិនិត្យឡើងវិញឲ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយសម្រាប់ក្រម នូវពាក្យ និងឃ្លាឃ្លោង ដើម្បីធានាសុក្រិតភាព និងសុគតិភាព។ ឧទាហរណ៍ពាក្យថា គណៈកម្មការ ឬគណៈកម្មាធិការ ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា១៤៦ មាត្រា១៥៦ មាត្រា២៤០ មាត្រា២៨០ជាដើម និង ពាក្យគ្រប់គ្រងរួមគ្នា និងសហគ្រប់គ្រងក្នុងជំពូក៣ មាត្រា២៤៧ ៣៤៧ និង មាត្រា១១៣៨។ល។ ជាពិសេសសូមពិនិត្យកែសម្រួលឃ្លាឃ្លោង ល្បះឲ្យមានលក្ខណៈនិងបែបបទជាភាសាខ្មែរផ្លូវការ(វិធានច្បាប់) ជាជាងប្រើប្រាស់ទម្រង់ការសរសេរភាសាអង់គ្លេស ដោយពន្យល់ឬ បែបអសកម្មលើប្រធានបទ (ឧ.ហ. លើមាត្រា២៤

មាត្រា១០១ មាត្រា៣៣៦ មាត្រា៤២៨ ...)។ សទ្ទានុក្រម គួរតែភ្ជាប់មកជាមួយក្រមនេះ ព្រោះអត្ថន័យនៃវាក្យស័ព្ទមួយចំនួនមានន័យជ្រៅ និងលក្ខណៈបច្ចេកទេស។

២. ដោយយោងតាម៖ ការយល់ព្រមជាមុន ដោយសេរី បន្ទាប់ពីទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ សម្រាប់ជនជាតិដើមភាគតិច (FPIC), អនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងនារីភេទ (CEDAW) និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិនានាដែលកម្ពុជា ជាប្រទេសហត្ថលេខី។ សូមកែសម្រួលពាក្យពេចន៍ ក្នុងមាត្រា៣០ ១២៥ ១២៦ និង១២៧។

- មាត្រា ១៨៖ គោលការណ៍ ការយល់ព្រមជាមុន ដោយសេរី និងបន្ទាប់ពីទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ សម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចសកម្មភាព ឬ គម្រោងដែលស្នើសុំ ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ដីធ្លី ឬធនធានដទៃទៀត ជាពិសេស ដែលទាក់ទងទៅនឹងការអភិវឌ្ឍ ការប្រើប្រាស់ និងការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ ត្រូវទទួលនូវការយល់ព្រមជាមុន ដោយសេរី និងបន្ទាប់ពីទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ របស់ជនជាតិដើមភាគតិច នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃគម្រោងដែលស្នើរឡើង រួមមាន៖ ១២ ដំណាក់កាលសិក្សាស្រាវជ្រាវបឋម () ដំណាក់កាលរៀបចំគម្រោង និង ៣៤ និង ដំណាក់កាលអនុវត្តគម្រោង ()ដំណាក់កាលបញ្ចប់គម្រោង។

- មាត្រា២៦៖ ម្ចាស់គម្រោង ឬ ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវផ្តល់ឱកាសឱ្យមានការចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងពេញលេញរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលអាចទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិ និងត្រូវតែទទួលបាននូវការយល់ព្រមដោយសេរី (លើសពី២ភាគ៣) និងបន្ទាប់ពីទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរបស់ពួកគេ មុនពេលដែលសេចក្តីសម្រេចនោះត្រូវបានធ្វើឡើង ។ ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលអាចរងផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងស្នើសុំ មានសិទ្ធិពេញលេញក្នុងការចូលរួមនូវគ្រប់ដំណាក់កាលនៃគម្រោងដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំ ឬគម្រាមកំហែង។ ការចូលរួមត្រូវតែផ្តល់ជូនឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ហើយអ្នកចូលរួមត្រូវទទួលបានការជូនដំណឹងពេញលេញអំពីព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ នៅក្នុងទម្រង់និងភាសាដែលសមរម្យ។

- មាត្រា២៧៖ ការយល់ព្រមជាមុន ដោយសេរី ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ មិនត្រូវឯកភាពលើផែនការកម្មវិធី ឬ សំណើគម្រោង ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ជនជាតិដើមភាគតិច ដោយគ្មានការយល់ព្រមជាមុន ដោយសេរី និងបន្ទាប់ពីទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចបានឡើយ ។ ចំណែកផែនការ កម្មវិធី ឬគម្រោងដែលបាននិងកំពុងអនុវត្តហើយមានការប៉ះពាល់ដល់ជនជាតិដើមភាគតិច ត្រូវតែរៀបចំយន្តការពិគ្រោះពិភាក្សា និងដោះស្រាយឡើងវិញជាមួយពួកគាត់សំដៅទទួលបានព័ត៌មានមានពេញលេញ និងយល់ព្រមដោយសេរីពីការអភិវឌ្ឍទាំងនេះ។

- មាត្រា២៨៖ នីតិវិធីសម្រាប់ការចូលរួមរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបង្កើតឧបករណ៍គតិយុត្តសមស្របស្តីពីនីតិវិធីសម្រាប់ការពិគ្រោះយោបល់ និងការចូលរួមជាសាធារណៈរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច នៅក្នុងការសម្រេចចិត្ត ដែលពាក់ព័ន្ធដី និងសហគមន៍របស់ជនជាតិដើមភាគតិច ដើម្បីធានាបាននូវបុព្វសិទ្ធិពេញលេញរបស់ពួកគាត់។

៣. ការចូលរួមជាសាធារណៈ នៅតែជាចំណុចសំខាន់ និងចាំបាច់បំផុតសម្រាប់ការអភិរក្ស និងគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិ ជាពិសេសជាមួយសម្ពាធពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ តម្រូវការវិនិយោគ និងការអភិវឌ្ឍ។ សំណូមពរកែសម្រួលពាក្យពេចន៍នៅមាត្រា (២) (៧) (២១) (២៦) (២៨) (៣០៥) (៣៤៦) (៥២៤) (៥២៧) (៥៣៨) (៨០៨)។ ចំណុចសំខាន់ដែលត្រូវបញ្ចូលគឺ៖

- មាត្រា ២៤ (ច)៖ រាល់គម្រោងអភិវឌ្ឍ និងផែនការវិនិយោគបាននិងកំពុងអនុវត្ត ដោយពុំមានការចូលរួមជាសាធារណៈ ឬមិនពេញលេញត្រូវតែរៀបចំផែនការ និងអនុវត្តន៍ការចូលរួមជាសារធារណៈឲ្យបានពេញលេញក្នុងរយៈពេល៦០ថ្ងៃ បន្ទាប់ចូលធរមាននៃក្រមនេះ ។
- មាត្រា៩៥(ង)៖ អនុម័តលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា ស្តីពីការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានយុទ្ធសាស្ត្រ ផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន ផែនការនៃចូលរួមសាធារណៈដែលភ្ជាប់មកជាមួយ និងការកំណត់វិសាលភាព និងលក្ខខណ្ឌការងារនៃគម្រោងនីមួយៗ។ (ចំណុចនេះនៅលើឯកសារពី SEA/EIA)។
- មាត្រា១០៤ (ចំណុចចុងក្រោយ)៖ នៅពេលដែលគម្រោងស្នើសុំ តម្រូវឲ្យធ្វើរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ម្ចាស់គម្រោងត្រូវសហការជាមួយក្រុមហ៊ុនទីប្រឹក្សា ដើម្បីរៀបចំសេចក្តីព្រាងលក្ខខណ្ឌការងារ ដោយអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានារបស់ក្រសួង ស្ថាប័នទទួលបន្ទុក វិស័យបរិស្ថាន រួចដាក់សុំការអនុម័តជាស្ថាពរ ពីអង្គភាពវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន។ ម្ចាស់គម្រោង និងក្រុមហ៊ុនទីប្រឹក្សា ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌការងារដែលទទួលបានការឯកភាពដោយភ្ជាប់មកជាមួយផែនការចូលរួមជាសាធារណៈនៃដំណើរការគម្រោង។
- មាត្រា១២៤(ក)៖ បានទទួលដំណឹងទាន់ពេលវេលា គ្រប់ជ្រុងជ្រោយអំពីគម្រោង និងតាមដំណាក់កាលនីមួយៗនៃការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន។
- មាត្រា១២៩៖ (ត្រង់ចំណុចចុងក្រោយ) នីតិវិធីសម្រាប់ការចូលរួមជាសាធារណៈ និងសិទ្ធិទទួលបានពត៌មាន ត្រូវកំណត់ដោយលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដាច់ដោយឡែករបស់ក្រសួង ស្ថាប័នទទួលបន្ទុកវិស័យបរិស្ថាន ដោយត្រូវពិគ្រោះពិភាក្សាពេញលេញនិងស៊ីជំរៅ ជាមួយសាធារណជន ជនជាតិភាគតិច ជនងាយរងគ្រោះ ស្ត្រី និងអ្នកធ្លាប់ទទួលផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍។
- មាត្រា ១៣៣៖ បែបបទ និងនីតិវិធីនៃការដោះស្រាយបណ្តឹង ឬញត្តិនេះត្រូវកំណត់យោងតាមនីតិវិធីនៃការដោះស្រាយវិវាទបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិដែលមានចែងក្នុងក្រមនេះ ដោយត្រូវពិគ្រោះពិភាក្សាពេញលេញ និងស៊ីជម្រៅ ជាមួយសាធារណជន ជនជាតិភាគតិច ជនងាយរងគ្រោះ ស្ត្រី និងអ្នកធ្លាប់ទទួលផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍។

៤. កែសម្រួលមាត្រាមួយចំនួន នៅមាតិកាទី២ ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ និងជំពូកទី១ ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ៖ មាត្រា៧៧ ៧៩ ៨៤ ៨៥ ៨៦ និងមាត្រា៨៧។ សំណូមពរកែសម្រួល និងបញ្ចូលចំណុចមួយចំនួនក្នុងមាត្រា៨១និង៨២ដូចខាងក្រោម។

- មាត្រា ៨១៖ នីតិវិធីនៃការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ ត្រូវដាក់បញ្ចូលនូវដំណាក់កាលដូចខាងក្រោម៖

១) ការកំណត់វិសាលភាពសំណើសុំ និងលក្ខខណ្ឌការងារសម្រាប់ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ
២) ការរៀបចំសេចក្តីព្រាងរបាយការណ៍ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ ។
៣) ការចូលរួមជាសាធារណៈលើសេចក្តីព្រាងរបាយការណ៍ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ ។
៤) ការរៀបចំរបាយការណ៍ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រចុងក្រោយ ។
៥) សេចក្តីសម្រេចលើរបាយការណ៍ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ ។
៦) ការអនុវត្តរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រចំពោះសំណើ ។
៧) រៀបចំបង្កើត និងសម្របសម្រួលជាមួយស្ថាប័ន ឬក្រុមប្រឹក្សាឯករាជ្យសំដៅអនុវត្តការតាមដាន និងវាយតម្លៃការអនុវត្តផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន។

- មាត្រា ៨២៖ សមត្ថកិច្ចក្រសួង ស្ថាប័ន ដែលនឹងអនុវត្តនីតិវិធីនៃការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ ត្រូវតែជាក្រសួង ស្ថាប័ន អន្តរវិស័យ ឬតាមវិស័យ ត្រូវទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការរៀបចំដំណើរការវាយតំលៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រនៃសំណើនោះនិងការចូលរួមជាសាធារណៈ។

៥. លើមាតិកាទី១ គ្រោះមហន្តរាយ និងមាតិកាទី២ ពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ៖ សំណូមពរបន្ថែមការតួនាទីតាមដាន វាយតម្លៃនៃការអនុវត្ត និងគ្រប់គ្រងចំណេះដឹង ក្នុងមាត្រា ១៥២ និងកែសម្រួលពាក្យនិងឃ្លាឃ្លោង យោងតាមយោបល់លម្អិតក្នុងតារាង ដែលមានចាប់តាំងពីមាត្រា១៥២រហូតដល់មាត្រា ១៩៧។

៦. លើមាតិកាតំបន់ការពារធម្មជាតិ ដែលពិនិត្យចាប់ពីមាត្រា ២៩៨ដល់ មាត្រា៤៦៧។ ភាគច្រើនសំណូមពរឲ្យកែសម្រួលពាក្យពេចន៍ និងឃ្លាឃ្លោង លើកលែងតែមាត្រាមួយចំនួនដែល ត្រូវដាក់បញ្ចូលនូវភាពចាំបាច់ដូចជា៖

- មាត្រា ៣១៩៖ ក. តំបន់ស្នូលគឺត្រូវតែជាតំបន់ហាមឃាត់ដាច់ខាត
- មាត្រា ៣៣៦៖ ការប្រមូលផលជ័រឈើ នៅក្នុងតំបន់អភិរក្ស ឬតំបន់ប្រើប្រាស់ដោយចីរភាពនៃរបៀងអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងតំបន់ការពារធម្មជាតិដែលត្រូវបានកំណត់ ឬបង្កើតដោយថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ត្រូវហាមឃាត់ដោយគ្មានលិខិតអនុញ្ញាតដែលមានសុពលភាព លើកលែងតែការអនុវត្តជាប្រពៃណី និងប្រើប្រាស់របស់សហគមន៍មូលដ្ឋានក្នុងតំបន់ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៣៨០។

៧. ការគ្រប់គ្រងរួមគ្នា៖ តាមបទបញ្ញត្តិនៃគន្ថីទី៤ មាតិកាទី៣៖ ជាទូទៅសំណូមពរឲ្យកែសម្រួលឃ្លាឃ្លោង។

៨.សំណូមពរកែសម្រួលមាត្រាមួយចំនួន និងបញ្ចូលក្នុងមាត្រាផ្សេងៗ៖

- មាត្រា ២០(៥)៖ រៀបចំយន្តការដោះស្រាយវិវាទ និងផ្តល់ដំណោះស្រាយចំពោះបណ្តឹងពាក់ព័ន្ធនឹងបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិ ដែលស្ថិតក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន និងគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ដោយពិគ្រោះយោបល់ពេញលេញជាមួយសហគមន៍មូលដ្ឋាន ជនដែលធ្លាប់រងគ្រោះនិងក្រុមសង្គមស៊ីវិល។
- មាត្រា៣០៖ ការតាំងទីលំនៅថ្មីដោយមិនស្ម័គ្រចិត្ត អាចតម្រូវឱ្យមាន ចំពោះគម្រោងស្នើសុំ ម្ចាស់គម្រោង និងក្រសួង ស្ថាប័នដែលពាក់ព័ន្ធ ត្រូវធានាថា សហគមន៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ ត្រូវបានផ្តល់ឱកាសដើម្បីចូលរួមពេញលេញនៅ ក្នុងការពិចារណាទៅលើជម្រើសផ្សេងៗ ដើម្បីបញ្ចៀស ឬកាត់បន្ថយជាអប្បបរមានូវការតាំងទីលំនៅជាថ្មី ដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវជម្រើសនានា រួមទាំងផែនការតាំងទីលំនៅថ្មី និងផែនទី ។ ឱកាសក្នុងការចូលរួមបែបនេះ ត្រូវតែរួចផុតពីការគម្រាមកំហែង ការបំភ័ន្ត ការកេងចំណេញ និងការបង្ខិតបង្ខំ ។
- មាត្រា៣១ ការរៀបចំផែនការការតាំងទីលំនៅថ្មី ក្នុងករណីដែលការតាំងទីលំនៅថ្មី មិនអាចជៀសវាងបាន ម្ចាស់គម្រោង ឬក្រសួង ស្ថាប័នដែលពាក់ព័ន្ធ ត្រូវធានាថា សហគមន៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ ត្រូវបានផ្តល់នូវឱកាស នៅក្នុងការចូលរួមរៀបចំផែនការតាំងទីលំនៅថ្មី ដោយមានការយល់ព្រមពីមតិភាគច្រើននិងពិចារណាដ៏លម្អិត សម្រាប់មតិភាគតិចដើម្បី៖
  - កាត់បន្ថយជាអប្បបរមានូវផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមាននៃការតាំងទីលំនៅថ្មី។
  - ធានាឱ្យបាននូវឱកាសសម្រាប់ជីវភាពរស់នៅនាពេលអនាគត និងការទទួលបានសេវាសង្គម
  - ស្មើនឹង ឬប្រសើរជាងលក្ខខណ្ឌ មុនពេលធ្វើការតាំងទីលំនៅថ្មី និងធានាឱ្យបានថា សំណងដែលសងដោយម្ចាស់គម្រោង ឬ ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ សម្រាប់ទ្រព្យដែលបាត់បង់ និងផលប៉ះពាល់ទៅលើជីវភាពរស់នៅ គឺមានភាពយុត្តិធម៌ សមធម៌ និងអាចទទួលយកបាន ហើយក្នុងកម្រិតអប្បបរមា ស្មើនឹងតម្លៃទីផ្សារបូករួមទាំងតម្លៃប្រតិបត្តិការ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៧